మా గృహ నిర్మాణం

ఈ అద్దె కొంపలలో ఉండి అవస్థలు పడలేక స్వంత ఇల్లొకటి కట్టించుకోవలెనని అభిలాషపడ్డాను. 'ఇల్లు కట్టి చూడండి, పెండ్లి జేసి చూడండి' అన్నారు. ఇది లోకోక్తి. ఇల్లు కట్టి చూడండి అన్నారుగానీ ఇల్లు కడతానని కొంపలో అని చూడండి తెలుస్తుంది! నేనన్నానేమో అనుభవించానేమో చెపుతాను. ఆ సంగతి ముందు మా శిరోమణి సంగతి చెప్పనీయండి.

ఎందుకంటే ఇల్లు కట్టటం అంటూ వస్తే శిరోమణి ప్రశంస లేకుండా ఉండటానికి వీల్లేదు. పాండవారణ్యవాస కథ చెప్పటానికి నలోపాఖ్యానం ఎట్లా అవసరమయిందో, అట్లాగే నా గృహనిర్మాణ ప్రయత్నానికి ముందు మా శిరోమణి సంగతి చెప్పటం అవసరం అయింది.

మా శిరోమణికి ఒకసారి... ఇల్లు కట్టాలని బుద్ధి పుట్టింది. అతని వద్ద చేతిలో నాలుగు వందల రూపాయలూ ఉన్నాయి. గుంటూరులో వెయ్యిగజాల నివేశన స్థలమూ ఉంది. ఆ స్థలంలో ఒక చక్కని గృహనిర్మాణం చేయాలని అతనికి ఒక పెద్ద ఊహ కలిగింది. నాలుగువందలు పెడితే ఏదో ఒక రకం కొంప ఒకటి కట్టటం అంత అసాధ్యమైన పని కాదు. కాని అతని ఉద్దేశం ఆ తక్కువ మొత్తంతోనే అన్ని సౌకర్యాలు కమాండు చేసే ఇల్లు కట్టాలని.

గృహనిర్మాణాన్ని గురించి కొన్ని పుస్తకాలు చదివితే తాను చౌకగా ఇల్లు కట్టడమే కాకుండా అఖిలాంధ్రావనికీ కూడా ఒక నిరాడంబరమైన ఆదర్శాన్ని కల్పించవచ్చునని తోచింది.

"వెధవలు, మన ఆంధ్రులకు బుద్ధిలేదు. వేలకు వేలు పోసి లంకంత లోగిళ్ళు కడతారు. దరిద్రపు కొంపలు గొడ్లసావిళ్ళలాగ తయారు అవుతాయి. గాలివచ్చే మార్గమా ఉండదు. పడకగదీ అంటూ అసలు వుండదు. చచ్చేటంత మందముగా గోడలూ, దయ్యాలలాంటి సావిళ్ళూనూ, ఎందుకూ పనికిరాకుండా కడతారు. ఇంకో పద్ధతిలో కట్టడమా తెలియదు" అని అంటూ ఉపన్యాసం సాగించాడు శిరోమణి ఆ

రోజు నుంచీ.

ఇక గృహనిర్మాణాన్ని గురించి చదవాలి. తదర్థం హిగ్గింబాదమ్స్ నుండి కేటలాగు ఒకటిముందు తెప్పించాడు. ఇల్లుకట్టడానికైనా నిలువ ఉంచుకొన్న నాలుగు వందలలో నుంచీ పుస్తకాలకోసం డబ్బుఖర్చు పెట్టడం తెలివి తక్కువపని అని అతనికి తెలియకపోలేదు. అందుకని ఇరవై రూపాయలు మాత్రం వ్యయంచేసి నికరమైన జ్ఞానాన్ని ఇచ్చే పుస్తకాలు కొన్ని మాత్రం తెప్పించాడు.

అవి క్షుణ్ణంగా చదివాడు. జపానువారి గృహనిర్మాణ పద్ధతీ, ఇంగ్లండులో కంట్రీహౌస్ నిర్మాణమూ, జర్మనీలో పద్ధతీ; నీగ్రోలు, ఎస్కిమోలు మొదలగువారు ఇండ్లుకట్టే పద్ధతీ, వారి నేర్పరితనమూ మొదలైన విచిత్ర విషయాలు ఎన్నో మాకు ఆయన చెపుతూవుంటే మేము ఆశ్చర్యంతో చెవులు నిక్కలు పొడుచుకొని వింటూ ఉండే వాళ్ళం.

తదుపరి దొంగలకు అలవికాని ఇళ్ళుకట్టే పద్ధతిని గురించి చెపుతూ ఉండేవాడు. ఒకదాని పక్కన ఒకటి ఒకటిన్నర అడుగుల ఎడంలో, రెండు గోడలు ఒక ఇటుక వరస మందానలేపి ఆ రెండు గోడల మధ్యా ఇసుక పోస్తే, ఇక దొంగ అక్కడ కన్నం వేయడానికి వీలులేదు. అతి చౌకలో దొంగలకు అలవిగాని ఇండ్లుకట్టే పద్ధతి ఇది. ఇల్లాగ నాలుగు గోడలూ కట్టిన గదిలో బంగారం పారేసుకున్నా దొంగలకు అందదు అని అంటూండేవాడు. ఆయన చెప్పే పద్ధతులు విన్నప్పుడు మట్టుకు అటువంటి ఇల్లొకటి కట్టి, బంగారం పారేస్తే బాగుండునూ అనిపిస్తుండేది. గృహనిర్మాణ విషయమై ఆయన చూపిస్తున్న జ్ఞాన సంపత్తును గూర్చి మేము ఊహూ గర్వపడుతూ ఉండేవాళ్ళం.

ఊళ్ళో ఎక్కడన్నా పునాదులు తీస్తున్నట్టు కనపడిందా అక్కడికి మేము తయారు, వెళ్ళి ఆ యజమానిని ఎంత కష్టపడి అయినా సరే కలుసుకొని, “అయ్యా మీరు ఏదో ఇల్లుకట్టే ప్రయత్నంలో ఉన్నట్టున్నారు. శిరోమణి గారిని కలుసుకొని ప్రసంగించారా” అనటం, అతడు మేము భయపడ్డట్టుగానే లేదండీ అనేవాడు. అయ్యయ్యో, మీరు ఆయనతో సంప్రదించకుండా ఏ ప్రయత్నమూ చెయ్యకండీ, గృహనిర్మాణ విషయంలో ఆయన నిధి .... అట్లాగా అని చెప్పేవాళ్ళం. ఆయన మర్నాడు శిరోమణి వద్దకు వచ్చాడా సరే సరి. (మేము అంతగా చెప్పినా, తెలివి తక్కువ వెధవలు వచ్చేవాళ్ళు

కారు) లేకపోతే శిరోమణినే అక్కడికి పట్టుకెళ్ళి, ఆయన ఎదుట నుంచోపెట్టి, ఉపన్యాసం ఇప్పించే వాళ్ళం. అయితే వాళ్ళు తెల్లపోయి వినేవాళ్ళు.

ఇట్లా మనిషైనవాడు ఎందుకు కడుతూ ఉన్నాడూ –తనకూ, తన కుటుంబానికి, నీడకోసమున్నా, తన ఆస్తిని దొంగలు ఎత్తుకొని పోకుండా రక్షించుకోవటానికిని ... అందులో ఆస్తి రక్షణే ముఖ్యమైనది కాబట్టి దొంగలూ, వాళ్ళు ఇండ్లలో ప్రవేశించటానికి అవలంబించే మార్గాలూ, వాళ్ళ పద్ధతులూ, రకరకాల దొంగతనాలు ఇవన్నీ చదివితేకాని, ఆ పద్ధతులు అన్నింటికీ అలవికాని గృహనిర్మాణం ఇదమిత్థం అని నిర్ణయించటానికి వీలులేదు. అందుచేత మన వాడు ఒక సంవత్సరంపాటు తత్ సంబంధమైన వాఙ్మయము అంతా గాలించి క్షుణంగా చదివాడు. అగ్నిభయమూ, చోరభయమూ మొదలైనవి ఏమీ లేకుండా చౌకలో ఇల్లు కట్టే పద్ధతి ఇప్పుడతనికి తెలిసింది.

ఇల్లుకట్టే పద్ధతి తెలిసేటప్పటికి డబ్బు చాలాభాగం అయిపోయింది. రెండువందలు కాబోలు అప్పటికి వున్నాయి. ఆ రెండు వందలలో ఇల్లు కట్టటానికి చాలేటట్లు లేదు.

అయితే ఆ ఉన్న మొత్తానికి ఇంకో రెండు వందలు అప్పుజేసి కలిపి, ఇల్లు కడితే ఆ అప్పు ఆ ఇల్లే తీర్చుకోదా అని తాను ఇన్నాళ్ళూ చదివి చదివి సంపాదించిన జ్ఞానంవల్ల, మూడు వందలలోనే యిల్లు కట్టలేనా అనే అతనికి తోచింది. కాని....

ఇప్పుడు ఆ కాస్తా ఇల్లు కట్టడానికి వినియోగిస్తే, ఇక తనకు జన్మలో ఆ శాస్త్రంలో పరిపూర్ణమైన జ్ఞానము సంపాదించటానికి అవకాశం ఉండదన్న మాట నిశ్చయం. అందుచేతా –

ఇంకా పుస్తకాలు కొని ఆ జ్ఞానాన్ని పూర్తిగా సంపాదించుకోవలెననీ, ఇల్లు సంగతి దర్మిలా ఆలోచించుకోవచ్చుననీ అతడికి తోచింది. అందుకని పుస్తకాలు కొని యింకా జ్ఞానాభివృద్ధిని చేసుకొన్నాడు.

ఆ నెలలోనే 'గృహనిర్మాణము దాని చారిత్రము' అని చక్కని వ్యాసం వ్రాశాడు. అందులో సృష్ట్యాదిలో మానవుడు గుహలలో నివసించిన దగ్గరనుంచీ మొదలుపెట్టి

ఏదో ఒక ఆచ్ఛాదనకోసం మానవ హృదయం ఎట్లా పరితాపం పొందిందీ చూసి గృహనిర్మాణాభిముఖంగా మానవ ప్రయత్నాలు, ఏ యే దేశాలలో దేశపరిస్థితుల ననుసరించి, ఏ యే విధంగా పరిణామం పొందినవో చూపి, వర్తమానకాలంలో గృహనిర్మాణం ఎట్టి మహత్తరమైన సృష్టివైచిత్ర్యంగా తయారైందో అగుపర్చాడు.

ఆ వ్యాసాన్ని మెచ్చుకోనివారు లేరు. చారిత్రక పరిశోధన మండలివారు కూడా శిరోమణిని అభినందించారు.

ద్రవ్యలాభం మట్కుకు ఏమీ కలుగలేదు....

అక్కడ నుంచి అతడు వివిధ పత్రికలకు ఈ విషయమై వ్యాసాలు పంపడం సాగించాడు. గ్రంథావలోకనం ఎక్కువైంది. గృహనిర్మాణం విషయమై దొరికిన పుస్తకమల్లా చదివాడు.

గుంటూరులో వున్న వెయ్యి గజాల నివేశన స్థలం ఇక అతనికి అనవసరం అనిపించింది.

ఆదీగాక – గుంటూరు అతనికి ఇరుకైపోయింది. అంటే అతనికి విశాల దృష్టిలో గుంటూరు చాలా చిన్న ఊరు అయింది. ఆ స్థలం అమ్మివేస్తే, ఉన్న అప్పులూ తీర్చుకోవచ్చు. రెండు మూడు వందలు చేతపట్టుకొని మద్రాసు వెళ్లవచ్చునని తోచింది.

కొద్దిరోజులకే మద్రాసు చేరాడు.

మద్రాసు వెళ్ళిన తరువాత – 'మూడువందలలో ముచ్చట అయిన ఇల్లు' అనే వ్యాసం వ్రాశాడు. మూడు గదులూ, ఒక వంట ఇంటితో సహా, మూడు వందలతో ఒక ఇల్లు కట్టడం ఎల్లాగ సాధ్యమో చూపిస్తూ దానికి కావలసిన వస్తువులూ, వాని ధరలూ, ఆ లెక్కలూ, ఆ ప్లానులూ సమస్తమూ తయాఋజేసి వ్రాసి చూపాడు. దానితో అతనికి అద్భుతమైన పేరు వచ్చింది. గవర్నమెంట్‌వారు శిరోమణిని వెంటనే ఆర్కిటెక్టుగా నియమించకపోవటం కేవలం అన్యాయం అనిపించింది. అతనిని అందరూ వేన్నోళ్ళ పొగిడారు.

అక్కడ నుంచి అతనికి ఒకటే పిచ్చి, పుస్తకాలు కొనటం, చదవటం, ఇప్పటికి కాలపరిస్థితులనూ దారిద్ర్యాన్ని పట్టి ఇళ్ళు చౌకలో ఎల్లాగు కట్టవచ్చునో, గవర్నమెంట్

వారు తాము కట్టే భవనాలలో కొద్ది మార్పులు చేస్తే ఎన్ని లక్షలు ఆదా చెయ్యవచ్చునో మొదలైన విషయాలు ఎన్నో అతడు బయట పెడుతూంటే ఆంధ్రావని అట్టుడికినట్లు ఉడికి పోయింది. ఇట్టి విషయమైన జ్ఞానంలో శిరోమణి నిధి అయిపోయినాడు. కీర్తి వచ్చిందిగానీ –

ఆర్థికంగామట్టుకు అతనికేమీ లాభించలేదు! లాభించలేదని అతడు నిరుత్సాహమూ చెందలేదు. గృహనిర్మాణంలోనుంచి, అతడు గృహ సౌందర్య విషయమై – 'ది ఈస్తటిక్స్ ఆఫ్ ది హెూమ్ –' తెలుసుకోవటం మొదలు పెట్టాడు. అదో ఏడాది తీవ్రంగా చదివాడు. తరువాత పశ్చిమ దేశాలలో గృహనిర్మాణమూ, ప్రాగ్దేశాలలో గృహనిర్మాణం ఈ రెంటికి గల సామరస్య భేదమూ అంటే మరొక వ్యాసం వ్రాశాడు.

గృహనిర్మాణాన్ని గురించి చదువుతూ ఉన్న రోజులలోనే ఆయనకు వాస్తు శాస్త్రంలో పరిచయం కలగటం సంభవించింది – అది క్షుణ్ణంగా చదివిన మీదట ఆయన మనస్సు జ్యోతిషం మీదికి పోయింది. ఇక అప్పటినుండి ఆయన జ్యోతిషం మీద పట్టించాడు.

ఇంతకూ, ఆయన అప్పటికీ యిప్పటికీ ఇల్లు కట్టలేదు. కాని యిల్లు కట్టడాన్ని గురించి, ఆ శాస్త్రానికి సన్నిహితమైన వాస్తు జ్యోతిశ్శాస్త్రాలను గురించి శిరోమణిని తెలిసినంతగా యింక ఎవ్వరికీ తెలియదు.

ఇంతకూ ఎందుకు చెప్పానంటే ఇందంతా – అదిగో ఆ చివరివాక్యం ఉందే, అప్పటికీ యిప్పటికీ – అని అదే ఆ వాక్యమే మా ఇద్దరి జీవితాలనూ కలిపి కుట్టింది – అదే మా జీవిత పంథాలను కలుపుతూ ఉన్న అడ్డరోడ్డు. అదే మా జీవిత స్రవంతులను కలుపు వారావధి. మా జీవిత సంగీతానికి మేళకర్త – అదే ఆహతనాదం. మా జీవిత విపంచులు ఆ వాక్యం స్ఫురించే అర్థంలో మాత్రం ఏకశ్రుతిని పొందినవి. ఒకే శ్రుతిలో వున్న వీణాతంత్రుల్లో ఒక దానిని కదిలిస్తే, రెండో తీగలో కూడా అదేవిధంగా కదలిక కలిగినట్లు, అతని జీవిత విపంచిపై జన్మించిన నాదమే నా జీవిత విపంచిపై కూడా, సంవాది న్యాయాను గుణ్యముగా మ్రోగింది. ఆ వాక్యార్థం యొక్క అనుభూతియే మా యిరువురి జీవితాలకు రసోద్దీపకమైన ఘట్టము. ఆ వాక్య స్ఫురణలో వుత్పత్తి ఐన నాదాలే మా యిరువురి జీవాలలో ఆరోహణాక్రమణ ఊర్ధ్వముఖంగా, బయలుదేరి

మూలాధార స్వాధిష్ఠాన, మణిపూరక అనాహతాది చక్రపరంపరను దాటి తారస్థాయిలో మేళవించినై. అందుచేతనే ఆ కథ అంతా చెప్పవలసి వచ్చింది.

2

ఇక నా సంగతి.

ఎను ఇల్లు కడదామని తీవ్రంగా ఆలోచించాను. ప్లానులు కూడా తయారు చేశాను. ఇంటికి ముందువసారా, దక్షిణాన పడక గదీ, పడమట వంటఇల్లూ, మధ్యహాలూ ఉండేటట్టు ఏర్పాటు చేశాను. మా అమ్మాయి నాకోగది ప్రత్యేకంగా కావాలె నాన్నా అన్నది ఇదంతా గ్రహించి.

"నీకు గది ఎందుకే, రేపో ఎల్లుండో అత్తవారింటికి పోయేదానివి .... దానికెందుకు నాన్నా నాకు మట్టుకు చదువుకొనేందుకు ప్రత్యేకంగా గది కావాలె నాన్నా" అన్నాడు మా అబ్బాయి.

"నీవుమట్టుకు ఇక్కడ ఉండవచ్చావా ఏమిటి? పెద్ద అయిం తరువాత ఏ వూళ్ళో ఉద్యోగం అవుతుందో? ఎక్కడ ఉంటావో? నీకు మట్టుకు గది ఎందుకురా" అన్నది ఆడపిల్ల.

"నాకు కావాలె... అదంతా నీకెందుకూ" అని మొగపిల్లవాడు ఉరిమి చూశాడు.

"నీకు .... అనవసరం .... అంతవరకు నిజం. నాకంటే ... బట్టలూ, సొమ్ములూ ఉంటాయి. కాబట్టి ప్రత్యేకం గది కావాలె అన్నది. అది సహేతుకంగా మాట్లాడాలని ప్రయత్నిస్తున్నట్లు.

"నీకున్న – పెట్టెకూ, సొమ్ములకూనూ ఓ పెద్ద గది కూడానూ !! వెధవి రెండు పెట్టెలున్నాయో లేవో !!" అన్నాడు వీడు రొమ్ము విరుస్తూ.

"నీకు ఏడ్సినైలే – " అన్నది.

"నీకు ఏడ్సినై, మాటలు సరిగ్గా రానీ" అన్నాడు. వీడు ముక్కుపుటాలు ఎగరేస్తూ.

"వెధవగది నీవే తీసుకో – నా కొద్దులే" అని కళ్ళ నీళ్ళు గుక్కుతుంది ఆడపిల్ల.

"ఆ వెధవగది అంటావా?" అని లేచాడు కోపంతో. నాకు వళ్ళు మండిపోయింది, వీళ్ళ పోట్లాట చూస్తే.

"నోరు మూయండర్రా భడవల్లారా. ఆలూలేదూ సూలూలేదూ కొడుకు పేరు సోమలింగ మన్నట్లుంది. ఇల్లు కట్టనూ లేదు, పెట్టనూ లేదు. మీరు గదుల కోసం పోట్లాటా!!" అని వాళ్ళ ఇద్దరినీ సర్దిపడుకోండి అని పంపించి ప్లానులు ముందు వేసుకొని, దక్షిణపు వేపు గోడకు రెండు కిటికీలు పెడితే బాగుంటుందా లేక దక్షిణాన ఒకటే సింహద్వారం మట్టుకు తూర్పుకే పెట్టడానికి నిశ్చయించాను. అయితే దక్షిణవేపు పెడదామా అని ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాను. గదే పడకగది కావాలె. ఆ గదిలో ఎనిమిది మంచాలూ పట్టాలె. ఎట్లాగా అని తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాను.

ఇంతలోనే తొమ్మిది గంటలూ, ఠాంగ్, ఠాంగ్‌న కొట్టడం ఏమిటీ మా ఆవిడ ఘళ్ళు ఘళ్ళున గుండుచెంబుతో మంచినీళ్ళు పట్టుకొని రావటం ఏమిటి, రెండూ ఒకసారే.

చిరునవ్వుతో మా కాంతాన్ని ఆహ్వానించాను.

ఏం మహా సరదాగా ఉన్నారు ఇవ్వాళ అన్నది కనుబొమ్మలెగరేస్తూ.

రా, రా. ఇట్లా కూర్చో, చెప్పానుగాదూ నీకు ఇళ్ళు కట్టించాలని ప్రయత్నం చేస్తూన్నానని. అదే సంగతి ప్లానులు అన్నీ తయారు అయినై. దక్షిణపువైపున మన పడకగదికి రెండు కిటికీలుంటాయి కావలసినంతగాలి. చూడు ఇక్కడా .... ఇల్లు ఇల్లాగ తూర్పుముఖంగా వుంటుంది. – పడక గదికి అవతల చిన్నతోట. అందులో గులాబీ, చామంతి, మల్లె, జాజి, గన్నేరు, రేరాణి మొదలైన పూలమొక్కలుంటాయి. ఆ పూలపైనుంచి వచ్చే మంచిగాలి సరిగ్గా మన గదిలోకి వస్తుంది. రెండే గదులు.... అందులో ఇది నేను చదువుకొనే గది, నా కుర్చీలు, బల్లా, బీరువా యిక్కడే పెట్టుకుంటాను. ఏం అట్లా చూస్తావేం. అర్థం అవుతున్నదా?

"ఇట్లా కాగితంమీద చూస్తే నాకు చస్తే అర్థంగాదు. యింతకూ స్థలం ఎక్కడ కొన్నారూ?"

"ఇంకా కొనలేదు, ఎంతలోకి కొనాలే!"

"పోనీ డబ్బు అయినా సిద్ధంగా ఉందా" అంది మూతి విరుస్తూ ఒక కన్ను మూసి ఒక కన్ను తెరచి.

"ఈ వెధవ ప్రశ్నలు వేస్తావని నాకు తెలుసు. అందుకనే నీకు యిన్నాళ్ళ బట్టి చెప్పలేదు."

"అయితే యిది వెధవ ప్రశ్న?? డబ్బు లేకుండా యిల్లు ఎల్లాగ కడతారండీ" అన్నది మాత్రం నాకు తెలియదన్నట్లు చూస్తూ.

"డబ్బు కావాలే అనుకో" అన్నాను నేను దర్జాగా...

"అనుకోవటం ఏమిటీ? కావాలె-ఉందా?" అంది ఆవిడ వర్తకుడిలాగ కఠినంగా.

"ఉందా అంటే మరీ.. రొక్కంగా లేదనుకో... కానీ కానీ..." అంటూ కళ్ళు తేలేస్తూ అట్టాగే కుర్చీలో కూర్చున్నాను కలంపుల్ల పళ్ళసందున బిగించి కొరుకుతూ.

"రొక్కంగాగాక నోట్లరూపంగానా" అన్నది కాంతం వెటకారంగా నవ్వుతూ.

"అవునూ నోట్లే అంటే ప్రామిసరీ నోట్లు మూలకంగా" అన్నాను, హఠాత్తుగా ఏదో విధమైన సమాధానం చెప్పగలిగినానన్న సంతోషంతో, నిజానికి మొదట నేను ఇటువంటి అసందర్భపు ప్రశ్నలు ఈవిడ వేస్తుందనుకోలేదు. ఏదో నా లాగే అందరిమోస్తరుగా సంతోషిస్తుంది అనుకున్నానుగాని.

ప్రామిసరీనోటు అనేమాట వినేసరికి, ముఖం ఇంత జేసుకొని అప్పుజేసి ఇల్లు కడతారూ? అన్నది. ఈ మాటలు ఎల్లాగన్నదో కాని నన్ను సాగదీసి లెంపకాయ కొట్టినా, అంత బాధ పెట్టేది కాదు. ఆ మాటలు అంతకంటె బాధపెట్టినయ్.

"అప్పు అంటే అప్పుగాదు. నీకెందుకూ నీవుఊరుకో" అన్నాను విసుగ్గా ఏమీతోచక.

"అప్పుగాకపోవటం ఏమిటి?" ఏమిటంటే బ్యాంకులో తెస్తాను" అన్నాను జయసూచకంగా నవ్వుతూ.

"బ్యాంకులో తెస్తే అప్పుగాదా?" అని అడుగుతుందని నాకూ తెలుసు. అడగనూ

అడిగింది.

"అప్పే అనుకో. అయితేమట్టుకు అదివేరు. ఆ కట్టిన ఇల్లు అద్దెకుఇస్తే నాలుగేండ్లలో దాని అప్పు అదే తీర్చుకుంటుంది" అన్నాను నేను. నిజానికి కూడా నా ఊహ అదే.

ఈ ఊహ ఆవిడకు నచ్చలేదు. "మనం అద్దెకొంపలో నానాఅవస్థపడుతూ, కొత్తగా కట్టిన ఇల్లు అద్దెకివ్వటమా? మహబాగుంది మీ ప్లాను" అని నీరసంగా మాట్లాడింది.

ఆడదానితో కాస్త రాజీకి వస్తే మంచిది. అందుకని "పోనీ నీమాట ఎందుకు కొట్టెయ్యాలె. మనమే ఆ ఇంట్లో వుండి, అద్దె ఇస్తున్నట్లుగానే నెలకు పదిరూపాయలు ఇస్తూ అప్పుతీరుద్దాం" అన్నాను. కొంచెం దారికి వస్తున్నది అన్న సంతోషంకూడా కలిగింది.

"అయ్యో!! అయ్యో!! మీరే అప్పుతీర్చేది! ఇల్లు మీరుకట్టనూ, నేను కాపరం ఉండనూనా!" అన్నది రాగాలు తీస్తూ.

"నేను కట్టలేనా?" అన్నాను మూతి బిగించి.

"కట్టాలె!" అన్నది ఆవిడ చెయ్యిచాచి నేలవైపు పతాకహస్తాన్ని చూపుతూ.

"ఏం. అట్లా అంటావు? నేనేం కట్టలేనా?" అని అన్నాను మీసం మెలేస్తూ.

ఇక అందుకుంది ఒక ఉపన్యాసానికి "కట్టలేకేం! పెద్ద పిల్ల పెండ్లికి అయిన అప్పు ఇంతవరకూ దమ్మిడీ తీరలదు. ఏదో కడతారట కంటం" అంటూ మళ్ళీ అరిచేతులు అధోముఖంగా చూపటం, విదిలించటం సాగించింది.

నాకూ వళ్ళు మండింది.

"ఏం, అంత నిరసనగా మాట్లాడుతున్నావు? నాకంటె ఎక్కువ సంపాదిస్తున్నారా మీవాళ్ళు? మీ నాన్న ఎక్కువవాడా? మీ తమ్ముడు నాకంటే పొడిచేశాడా? అందరి ప్రయోజకత్వం తెలుసు!" అన్నాను. నేను తల పంకిస్తూ, చేతులు ఊపుతూ.

"మా నాన్నకేం, ఆయన రెండు ఇండ్లు కట్టించాడు. ఆయనను ఎక్కిరించవచ్చారు"

అన్నది ఆవిడ. వాళ్ళ నాన్న గొప్పగొప్ప సాహసకృత్యాలన్నీ చేసినట్లూ, అవి నేను కృతజ్ఞతతో జ్ఞాపకం ఉంచుకోక మహాపరాధం చేసినట్లూ, చూపులతో చెపుతూ.

"అవును. ఏం లాభం, ఆ రెండు ఇళ్ళూ అమ్మాడు. మళ్ళీనీ వీలైతే పొరుగిల్లు కూడా అమ్మేడు. చెప్పొచ్చేవ ఆయన ప్రయోజకత్వం" అన్నాను నేను ముక్కుతూ.

"మీరూ అమ్మరాదు చల్లపల్లివారి కేకినీమహల్"

"ఇక చాలించు"

"మరి మావాళ్ళ మాట ఎత్తకండి."

"మరి నేను ఇల్లు కట్టలే ననబోకు"

"కట్టలేని స్థితిలో ఉన్నారు కాబట్టి కట్టలేరు అన్నాను తప్పా!"

"కట్టగలిగిన స్థితిలో మీ తమ్ముడు ఉన్నాడా?"

"మళ్ళీ వాడిమాట ఎందుకూ"

"నామాట ఎందుకూ?"

"మీమాట నాకు కావాలె"

"వాడిమాట నాకూ కావాలె"

"మొండివాదన, తలాలేదు, తోకాలేదూ!"

"మొడివాదన నాదా నీదా?"

"మొండివాదన కాక ఏమిటండీ ఇదీ? చేతిలో దమ్మిడీ లేదాయె, ఊళ్ళో మూడు నాలుగు వందల అప్పులాయె, మరి మీ మాటలు చూస్తుంటే కోటలు దాటుతూ ఉండె! అదేమంటే కోపాలూ తాపాలూ, వెనకటికి ఒకడూ ఎందుకు లెండి, మీకు సరసం తెలియదు. మాట్లాడితే మూతివిరుపులూ ముక్కువిరుపులూనూ."

"అదేమిటి? అల్లా అయితే ఎందుకు మొదలుపెట్టావూ సరసమో విరసమో అనేసెయ్యి, అనదలుచుకున్నది."

"కోపమేమో?"

"చెప్పకపోతే మట్టుకు కోపంగాదా?"

"మరేమి లేదులెండి. వెనకటికి మీ మోస్తరాయనే ఒకాయన."

"ఆహా–ఏమిటా విరగబడినవ్వటం చెప్పి మరీనవ్వు"

"ఒకాయన అన్నాట్ట. తమలపాకులూ ఇన్ని ఏ వెధవైనా ఇస్తే బాగుండూ, వక్కలకు ఏం భాగ్యం ఎవర్ని అడిగినా, రెండు ఇస్తారు. సున్నం గోడకు గిల్లిరాచుకోవచ్చూ, అనీ"

"అంటే నేనంత లేనిస్థితిలో ఉన్నానా!"

"మరి ఏముంది చెప్పండి ఇల్లు కట్టడానికి"

"ఏమీ లేనివాడికి అప్పు ఎల్లాగ పుడుతుందీ? పోనీ అప్పు పుట్టించే శక్తి అయినా వుంది అంటావా!" అన్నాను నేను కనుబొమ్మ లెగరేస్తూ.

"మన నిజస్థితి తెలిస్తే అదీ పుట్టదు" అన్నది ఆవిడ ఇక ఆ జవాబుకు తిరుగులేనట్టు.

"మీ వాడికి ఇస్తున్నారు కాబోలు వేలకు వేలూ!!" అన్నాను.

"మా తమ్ముడికి ఒకరి దగ్గరకు వెళ్ళవలసిన అవసరం లేదు. వాడికేం కర్మం మహారాజు బిడ్డ" అంది ఆవిడ గర్వంగా.

ఇట్లా మా ఆవిడ అసందర్భపు ప్రశ్నలన్నీ వేసినా ఆర్థిక పరిస్థితిని గూర్చి నిరసనగా మాట్లాడడం చూస్తే నాకు ఎట్లాగుందీ? నాద ప్రపంచంలో, యమముఖోద్భవములైన రెండు శ్రుతులలో తుదిశ్రుతి క్షోభిణియందు విషాదస్వరముతో ఐక్యం పొందుతున్నట్లుంది. అంటే వళ్ళు మండిపోతున్న దన్నమాట. అందుకని చివరికు విసుగుతో "అయితే నేనేనా దరిద్రుడ్ని మీ తమ్ముడు మహారాజు బిడ్డ అయితే!" అని అన్నాను.

" నేను అన్నానా ఏమిటి? అన్నీ మీరే అనుకొంటున్నారు" అన్నది ఆవిడ

జవాబుగా.

"అనకపోతేమట్టుకూ, ఏమిటీ మాటలూ!! శుభమా అంటూ ఇల్లు కట్టుకొందామనుకొంటూ ఉంటే" అన్నాను ముఖం చిట్లించి కోపంగా,

కోపం వచ్చిందని గ్రహించింది కాంతం. గ్రహించి తగ్గింది. తగ్గి,

"కట్టండి మీకోదణ్ణం, సరేనా! కట్టండి ఇల్లూ, అప్పు జేయండి!"

"అప్పు జేసే కడతానో, ఆదాచేసే కడతానో, అయినా మగవాళ్ళు ఏం జేస్తారో నీకెందుకూ! ప్రతిదీ నాకు కావాలని వస్తావూ, ఇక వూరుకో" అన్నాను కోపంగా.

"నేను ఏమన్నా అంటే ఒట్టు. రేపే కట్టండి" అన్నది. రేపే అన్న మాట నొక్కినొక్కి అంటూ.

"కడతాను చూస్తుండు. రేపే కడతానో లేకపోతే ఇంకా నాలుగేండ్లకే కడతానో తీరిగ్గా" అన్నాను నిర్లక్ష్యంగా నీ లెక్కేమిటి అన్నట్లు.

"మీ ఇష్టం అంటినిగా. ఇక నన్ను వాగించకండి. పెద్ద పోట్లాట అవుతుంది. ఇంతటితో పోనీయండి" రికామిగా అన్న మాటలో ప్రతి అక్షరాన్నీ సాగదీస్తూ.

నేను ప్రతి అక్షరాన్ని సాగదీస్తూనే జవాబు చెప్పాను, "సకామీగానే కడతాను. నీ సలహా ఏమిటినాకు. నీ మాటలు వింటూంటే మంటెత్తుతుంది. మనిషి యందూ ఒక్క పిసరన్నా గౌరవం లేదాయె. యెంత చెప్పినా మనిషి యందు నమ్మకం లేదాయె! యింతకూ నీకు స్వంత యిల్లు వుండే ప్రాప్తం ఉన్నట్లు లేదు. నేనేం జేసేది!

ఊహు – అటు తిరుగు.

(1962)